

JUDr. Pavel Blažek, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

Praha 20. července 2023
č. j. MSP-373/2023-ODKA-SPZ/3
Počet listů: 3
Přílohy: 1

Nejvyšší soud
Burešova 20
657 37 Brno

Obv. L. J. - stížnost pro porušení zákona

Přílohy:

- spisový materiál Okresního soudu v Příbrami sp. zn. 2 T 115/2020

Podle § 266 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), podávám v neprospěch obviněného L. J.,

stížnost pro porušení zákona

proti pravomocnému usnesení Okresního soudu v Příbrami ze dne 27. 2. 2023, č.j. 2 T 115/2020-111 ve spojení s unesením Krajského soudu v Praze ze dne 30. 3. 2023, č.j. 12 To 53/2023-120.

Řízení předcházející napadenému rozhodnutí

- 1 Trestním příkazem Okresního soudu v Příbrami ze dne 22. 12. 2020, sp. zn. 2 T 115/2020, který nabyl právní moci dne 15. 1. 2021, byl odsouzený L. J. uznán vinným ze spáchání přečinu nebezpečného pronásledování podle § 354 odst. 1 písm. a), b), c), d) trestního zákoníku a byl mu uložen trest odnětí svobody v trvání 7 měsíců s podmíněným odkladem na zkušební dobu 24 měsíců. Současně mu byla podle § 82 odst. 2 trestního zákoníku uložena povinnost zdržet se neoprávněných zásahů do práv a právem chráněných zájmů poškozené M. J.
- 2 Po uplynutí zkušební doby, která probíhala od 15. 1. 2021 do 15. 1. 2023, byl trestní spis Okresního soudu v Příbrami sp. zn. 2 T 115/2020 předložen Okresnímu státnímu zastupitelství v Příbrami se žádostí o vyjádření státního zástupce ve smyslu § 330 odst. 4 trestního řádu. Dne

21. 2. 2023 byl trestní spis vrácen zpět Okresnímu soudu v Příbrami s přípisem státního zástupce tohoto znění: „*V příloze vracím spis s tím, že navrhuji vyžádat a doložit do spisu přestupková rozhodnutí (viz č.l. 104).*“ Tímto návrhem reagoval státní zástupce na ve spise se nacházející zprávu PČR, KŘP Středočeského kraje, Územního odbor Příbram, Obvodního oddělení Sedlčany ze dne 15.02.2023, č.j. KRPS-38801-2/ČJ-2023-011121, podle které byla ve dnech 1. 6. 2022 a 31. 10. 2022 policií oznámena Městskému úřadu Sedlčany podezření z přestupků podle § 7 odst. 1 bod 4) zákona č. 251/2016 Sb., jichž se měl dopustit odsouzený.

- 3 V reakci na návrh státního zástupce vyžádal Okresní soud v Příbrami zprávu Města Sedlčany k výše uvedeným přestupkovým řízením, přičemž do trestního spisu byla založena zpráva Komise pro projednávání přestupků Města Sedlčany ze dne 23.02.2023, č.j. MÚ-S/PŘE/4327/2023, obsahující informaci, že dvě řízení o podezření z přestupků, jichž se měl dopustit odsouzený, nebyla ukončena, neboť jedna věc byla postoupena k vyřízení Městskému úřadu Příbram a druhá věc je v řízení (viz č.l. 109 - 110 trestního spisu).

Napadená rozhodnutí

- 4 Po doručení zpráv Města Sedlčany již Okresní soud v Příbrami neprováděl další dokazování a ani nepředložil doplněný trestní spis k vyjádření státnímu zástupci Okresního státního zastupitelství v Příbrami ve smyslu § 330 odst. 3 trestního řádu, nýbrž sám bez součinnosti se státním zástupcem ve věci bez nařízení veřejného zasedání rozhodl usnesením ze dne 27. 2. 2023, č.j. 2 T 115/2020-111, jímž vyslovil, že podle § 83 odst. 1 trestního zákoníku se odsouzený ve zkušební době podmíněného odsouzení z trestního příkazu Okresního soudu v Příbrami ze dne 22. 12. 2020, sp. zn. 2 T 115/2020, osvědčil. Uvedené usnesení neobsahovalo odůvodnění a v části označené jako Poučení je uvedeno: „*Proti tomuto usnesení není stížnost přípustná*“. Toto usnesení bylo doručeno OSZ v Příbrami ve středu 1. 3. 2023 a dne 6. 3. 2023 bylo doručeno odsouzenému vložení do domovní schránky. V trestním spisu byla na usnesení Okresního soudu v Příbrami, č.j. 2 T 115/2020-11, připojena doložka právní moci, podle které nabylo uvedené usnesení dle soudu I. stupně právní moci dnem vydání, tj. dne 27.02.2023.
- 5 Dne 6. 3. 2023 byla Okresnímu soudu v Příbrami doručena proti napadenému usnesení blanketní stížnost státního zástupce, kterou později nijak blíže neodůvodnil. Usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 30. 3. 2023, č.j. 12 To 53/2023-120, byla stížnost státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Příbrami jako nepřipustná zamítnuta podle § 148 odst. 12 písm. a) trestního řádu. Krajský soud v rámci odůvodnění svého rozhodnutí poukázal na to, že: „*Byť totiž nelze z napadeného rozhodnutí vysledovat, na základě jakých procesních předpisů, resp. v jaké procesní situaci, soud I. stupně rozhodl o osvědčení odsouzeného, není pochyb o tom, že šlo o rozhodnutí ve smyslu § 330 odst. 3 tr. řádu, tj. o institut osvědčení odsouzeného se souhlasem státního zástupce, neboť okresní soud nerozhodoval ve veřejném zasedání a současně naopak rozhodl poté, co se spisový materiál vrátil zpět od státního zástupce, který však souhlas s osvědčením nedal. To soud I. stupně evidentně – z důvodů, které jsou v zásadě nepochopitelné a do jisté míry i těžké omluvitelné - přehlédl a vydal rozhodnutí, které je sice v rozporu se zákonem, současně však zákon proti takovému rozhodnutí stížnost nepřipouští*“. Citované usnesení Krajského soudu v Praze, č.j. 12 To 53/2023-120, jako rozhodnutí soudu II. stupně nabylo právní moci dnem vydání, tj. dne 30. 3. 2023.

Právní posouzení

Relevantní právní úprava

- 6 Podle § 83 odst. 1 trestního zákoníku, věta první, jestliže podmíněně odsouzený vedl ve zkušební době řádný život a vyhověl uloženým podmínkám, vysloví soud, že se osvědčil; jinak rozhodne, a to popřípadě již během zkušební doby, že se trest vykoná.
- 7 Dle § 2 odst. 5 trestního řádu, věta první, orgány činné v trestním řízení postupují v souladu se svými právy a povinnostmi uvedenými v tomto zákoně a za součinnosti stran tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí.
- 8 Ve smyslu § 330 odst. 1, věta první trestního řádu o tom, zda se podmíněně odsouzený osvědčil, zruší se uložené přiměřené omezení nebo přiměřená povinnost anebo výchovné opatření, ponechá se podmíněně odsouzení v platnosti nebo se trest vykoná, rozhodne předseda senátu na návrh odsouzeného, státního zástupce nebo i bez takového návrhu ve veřejném zasedání.
- 9 Podle § 330 odst. 3, věta první trestního řádu, rozhodnutí, že se podmíněně odsouzený osvědčil, a rozhodnutí, kterým se zruší uložené přiměřené omezení nebo přiměřená povinnost anebo výchovné opatření, může se souhlasem státního zástupce učinit předseda senátu mimo veřejné zasedání.
- 10 Podle § 330 odst. 4 trestního řádu, proti rozhodnutí podle § 330 odst. 1 trestního řádu je přípustná stížnost, která má odkladný účinek.
- 11 Ve smyslu § 134 odst. 1 písm. d), e) trestního řádu musí usnesení soudu obsahovat také odůvodnění, pokud zákon nestanoví něco jiného, a poučení o opravném prostředku.
- 12 Podle § 134 odst. 2 trestního řádu je v odůvodnění třeba, jestliže to přichází podle povahy věci v úvahu, zejména uvést skutečnosti, které byly vzaty za prokázané, důkazy, o něž se skutková zjištění opírají, úvahy, jimiž se rozhodující orgán řídil při hodnocení provedených důkazů, jakož i právní úvahy, na jejichž podkladě posuzoval prokázané skutečnosti podle příslušných ustanovení zákona.
- 13 Ve smyslu § 141 odst. 2, věta druhá, trestního řádu usnesení soudu lze stížností napadnout jen v těch případech, kde to zákon výslovně připouští a jestliže rozhodují ve věci v prvním stupni.
- 14 Ve smyslu § 147 odst. 1 trestního řádu, při rozhodování o stížnosti přezkoumá nadřízený orgán a) správnost všech výroků napadeného usnesení, proti nimž může stěžovatel podat stížnost, a b) řízení předcházející napadenému usnesení.
- 15 Podle § 148 odst. 1 písm. a) trestního řádu nadřízený orgán zamítne stížnost, není-li přípustná.

Posouzení předmětné věci

- 16 Při vydání napadeného usnesení Okresní soud v Příbrami vycházel z neúplně zjištěného skutkového stavu, neboť jednak nedoplnil dokazování šetřením k předmětu přestupkového řízení, které bylo v průběhu zkušební doby podmíněně odsouzení vedeno u správních orgánů proti odsouzenému, jednak nijak nezjišťoval, zda odsouzený ve zkušební době dostal omezení, která mu byla v souvislosti s podmíněným odkladem výkonu trestu odněti svobody

trestním příkazem uložena podle § 82 odst. 2 trestního zákoníku. Na základě návrhu státního zástupce sice soud sice vyžádal zprávu Komise pro projednávání přestupků Města Sedlčany obsahující informaci, že proti odsouzenému byla vedena dvě řízení pro podezření z přestupků, avšak stav či výsledek těchto přestupkových řízení nijak nezjišťoval přesto, že předmětem řízení měla být jednání posouzená jako podezření z přestupků proti občanskému soužití podle § 7 odst. 1 písm. c) bod 4 zákona č. 251/2016 Sb., v platném znění, a podle § 7 odst. 1 písm. a) a c) bod 4 zákona č. 251/2016 Sb., jichž se dopustí fyzická osoba tím, že jinému ublíží na cti tím, že ho zesměšní nebo ho jiným způsobem hrubě urazí, a tím, že úmyslně naruší občanské soužití tak, že se vůči jinému dopustí jiného hrubého jednání. Vzhledem k tomu, že se odsouzený mohl uvedených přestupků dopustit ve zkušební době podmíněného odsouzení pro přečin podle § 354 odst. 1 písm. a), b), c), d) trestního zákoníku, jehož podstatou je také protiprávní zasahování do práv a soukromí jiného, mělo zjištění údajů o tom, zda a kdy se odsouzený přestupků proti občanskému soužití dopustil a o jejich povaze nesporný význam pro posouzení závěru, zda žil ve zkušební době řádným životem.

- 17 Rovněž absence šetření soudem I. stupně k tomu, zda a jak odsouzený dodržoval ve zkušební době podmíněného odsouzení omezení, týkající se povinnosti zdržet se neoprávněných zásahů do práv a právem chráněných zájmů poškozené M. J. neumožňovala soudem učinit odpovědný závěr o tom, zda jsou splněny podmínky pro rozhodnutí o osvědčení. Ve spise chybí jakýkoli dokument prokazující zájem soudu na ověření, zda v průběhu zkušební doby nebylo ze strany odsouzeného protiprávním jednáním zasahováno do práv poškozené, přičemž tuto skutečnost soud od poškozené nijak nezjišťoval a pro absenci konání veřejného zasedání ji před svým rozhodnutím ani nevyslechl k dané otázce.
- 18 Okresní soud v Příbrami nedodržel ani zákonem stanovený procesní postup při rozhodování podle § 83 odst. 1 trestního zákoníku, neboť rozhodnutí o tom, že se odsouzený ve zkušební době osvědčil, učinil bez předchozího souhlasu státního zástupce, který si po částečném doplnění dokazování již nevyžádal, a přes absenci takového souhlasu nenařídil k projednání věci veřejné zasedání za účasti procesních stran. Bez splnění procesních podmínek tak bylo vydáno „od stolu“ usnesení soudu o tom, že se odsouzený osvědčil podle § 83 odst. 1 trestního zákoníku, aniž by z obsahu usnesení bylo patrné, zda bylo vydáno podle § 330 odst. 1 trestního řádu nebo podle § 330 odst. 3 trestního řádu, přičemž v tomto smyslu se jedná o rozhodnutí nepřezkoumatelné, a to jednak z hlediska důvodů, které vedly soud k jeho závěru, že se odsouzený ve zkušební době osvědčil, tak co do absence odůvodnění a poučení o řádném opravném prostředku, které by odpovídalo procesní situaci, za které soud rozhodl, neboť pro vydání takto zkráceného rozhodnutí chyběl soudu předchozí souhlas státního zástupce ve smyslu § 330 odst. 3 trestního řádu.
- 19 Lze shrnout, že v trestní věci odsouzeného došlo usnesením Okresního soudu v Příbrami k porušení ustanovení § 83 odst. 1 trestního zákoníku a dále ustanovení § 2 odst. 5 trestního řádu ve vztahu k § 330 odst. 1 trestního řádu ve spojení s § 134 odst. 1 písm. d), e) trestního řádu, neboť o osvědčení odsouzeného bylo soudem rozhodnuto předčasně na základě neúplně zjištěného skutkového stavu a nebyly přitom dodrženy ani základní procesní podmínky pro vydání usnesení podle § 330 trestního řádu, a to ani podle § 330 odst. 1 trestního řádu (nebylo konáno veřejné zasedání), ani podle § 330 odst. 3 trestního řádu (nebyl opatřen souhlas státního zástupce s rozhodnutím podle § 83 odst. 1 trestního řádu) s tím, že usnesení neobsahovalo základní zákonem stanovené náležitosti, resp. přes nesplnění procesních podmínek podle § 330 odst. 3 trestního řádu obsahovalo nesprávné poučení o opravném prostředku o tom, že proti němu není stížnost přípustná.

- 20 V navazujícím řízení Krajský soud v Praze při svém rozhodování o blanketní stížnosti státního zástupce proti usnesení Okresního soudu v Příbrami nepostupoval podle zásad zákonem stanovených v ust. § 141 odst. 2 trestního řádu a § 147 odst. 1 trestního řádu. Ve svém rozhodnutí nevycházel důsledně z obsahu spisového materiálu a zadokumentovaného postupu soudu I. stupně, ale za základ svého rozhodnutí vzal ničím nepodloženou a ze spisového materiálu nevyplývající tezi, že usnesení soudu I. stupně bylo vydáno v režimu § 330 odst. 3 trestního řádu, a tedy není proti němu stížnost přípustná podle § 148 odst. 1 písm. a) trestního řádu. Odůvodnění usnesení soudu II. stupně je vnitřně rozporuplné, nelogické a nekoresponduje se skutečným stavem věci. Krajský soud dovodil, že byť to z napadeného rozhodnutí nevyplývá, soud I. stupně rozhodl o osvědčení odsouzeného dle § 330 odst. 3 trestního řádu, tedy za využití institutu osvědčení odsouzeného se souhlasem státního zástupce. Tento závěr opřel o skutečnost, že soud I. stupně nerozhodoval ve veřejném zasedání a rozhodl poté, co se spisový materiál vrátil zpět od státního zástupce, byť přehlédl, že souhlas s osvědčením státního zástupce vůbec nedal.
- 21 V rámci rozhodování o stížnosti soud II. stupně zcela přehlédl, že pokud usnesení soudu I. stupně o tom, že se odsouzený ve zkušební době osvědčil, nebylo prokazatelně vydáno se souhlasem státního zástupce, nemohlo se jednat o usnesení soudu podle § 330 odst. 3 trestního řádu, a tedy nemohlo být odepřeno procesními stranám, resp. státnímu zástupci, právo stížnosti proti takovému usnesení. Napadené usnesení Okresního soudu v Příbrami, č.j. 2 T 115/2020-111 sice obsahovalo poučení o tom, že proti němu není stížnost jako řádný opravný prostředek přípustná, jednalo se však o poučení nesprávné a chybné, které mělo za následek odepření spravedlnosti a rovnosti zbraní procesních stran s tím, že takové pochybení soudu I. stupně měl a mohl v rámci řízení o podané stížnosti státního zástupce napravit soud II. stupně tím, že by o v zákonné lhůtě podané stížnosti řádně jednal a rozhodl podle § 149 odst. 1 písm. b) trestního řádu, což se v důsledku porušení procesních norem také soudem II. stupně nestalo. Ve vztahu k neúčinnosti chybného poučení o řádném opravném prostředku a důsledku takového chybného poučení pro další průběh řízení, zejména pak řízení před soudem II. stupně, lze přiměřeně odkázat jak na judikaturu obecných soudů (viz a contrario usnesení Vrchního soudu v Praze, sp.zn. 11 To 146/93), tak ústavně konformní výklad poučovací povinnosti soudu o řádném opravném prostředku (viz nálezy Ústavního soudu ČR, sp.zn. III. ÚS 1926/10).
- 22 Ze shora uvedeného vyplývá, že napadenými usneseními Okresního soudu v Příbrami a Krajského soudu v Praze byl porušen zákon ve prospěch obviněného. Rozhodnutí Nejvyššího soudu v této věci může mít nikoliv zanedbatelný judikatorní význam z hlediska výkladu dotčených procesních ustanovení upravujících trestní řízení, a to zejména ve vztahu k případům rozhodování soudů ve vykonávacím řízení podle § 330 trestního řádu a rovněž z hlediska obsahu takových usnesení, tedy zda by se měl soud v usnesení vždy explicitně vyjádřit, zda rozhodoval podle § 330 odst. 1 trestního řádu nebo podle § 330 odst. 3 trestního řádu. Kromě toho by rozhodnutí Nejvyššího soudu mohlo aktualizovat či doplnit již dřívější judikaturu týkající se chybného poučení o řádném opravném prostředku a o postupu soudu II. stupně při rozhodování v případech, v nichž soud I. stupně učiní chybné poučení o nepřípustnosti řádného opravného prostředku.
- 23 Pro případ, že by Nejvyšší soud dospěl k závěru, že jsou splněny podmínky pro rozhodnutí o této stížnosti pro porušení zákona v neveřejném zasedání, s takovým postupem souhlasím.

Návrh

S ohledem na shora uvedené si dovoluji Nejvyššímu soudu navrhnout, aby podle § 268 odst. 2 trestního řádu vyslovil, že byl ve prospěch odsouzeného L. J. porušen zákon usnesením Okresního soudu v Příbrami ze dne 27. 2. 2023, č.j. 2 T 115/2020-111 v ustanovení § 83 odst. 1 trestního zákoníku, a v řízení, které mu předcházelo v ustanovení § 2 odst. 5 trestního řádu ve vztahu k § 330 odst. 1, 3 trestního řádu ve spojení s § 134 odst. 1 písm. e) trestního řádu a v navazujícím usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 30. 3. 2023, č.j. 12 To 53/2023-120 v ustanovení § 148 odst. 1 písm. a) trestního řádu ve spojení s ustanoveními § 141 odst. 2 trestního řádu a § 147 odst. 1 trestního řádu.